

SUSTENTABILIDADE FINANCEIRA E DISCIPLINA ORZAMENTARIA

VI. SUSTENTABILIDADE FINANCEIRA E DISCIPLINA ORZAMENTARIA

VI.1. As novas regras fiscais: o Plan Fiscal Estrutural a medio prazo e a nova senda de gasto neto plurianual.

Este ano resulta especialmente importante, porque trala volta ás regras fiscais no ano 2024, logo de anos aplicando a cláusula xeral de salvagarda para apoiar a loita e recuperación das economías fronte aos efectos da pandemia, Europa aprobou un novo marco fiscal. Un marco chamado a canalizar as finanzas das administracións europeas ata recuperar niveis sostibles de débeda e marxe de manobra fronte a novos eventos desfavorables que poidan aparecer no futuro.

A principal novidade é a necesidade de aprobar por parte de todos os Estados membros un Plan Fiscal Estrutural a 4 (ou a 7) anos, cuxo elemento central é o compromiso de fixar unha senda de gasto plurianual, é dicir, limitar o crecemento do gasto primario financiado a nivel nacional (gasto neto).

Por gasto neto enténdese o gasto público neto dos gastos en xuros, de medidas discrecionais relativas aos ingresos, dos gastos programados financiados con fondos da UE, do gasto nacional en cofinanciamento, dos elementos cíclicos do gasto en prestacións de desemprego e das medidas puntuais e doutras medidas de carácter puntual.

Os Estados membros comprométense a manter o gasto neto por debaixo das taxas de crecemento que se fixen no dito Plan coa finalidade de garantir o cumprimento dos requisitos de sostibilidade da débeda pública. De modo que para cumprir coa senda de gasto neto aprobada os Estados terán que elixir entre restrinxir a evolución do gasto público ou un aumento dos ingresos.

Unha vez aprobada a senda de gasto neto plurianual pola Comisión Europea esta constituirá a referencia operativa única para a supervisión fiscal durante a fase de execución do Plan Fiscal Estrutural. De xeito que a partir do nivel de gasto neto no ano T-1 (último ano con datos de execución dispoñibles) no Plan Fiscal Estrutural se compromete as taxas de crecemento anuais (e, por tanto, acumulativas) do gasto neto para o ano no que se presenta o Plan (T) e para os seguintes 4 anos (T+1, T+2, T+3 e T+4).

As desviacións respecto da senda de gasto se rexistrarán nunha conta de control de modo que a conta rexistrará un débito cando o gasto neto observado sexa superior ao que correspondería e un crédito cando sexa inferior.

Por último, e co obxecto de reforzar o cumprimento dos obxectivos fiscais, a traxectoria de axuste debe cumprir con dúas salvagardas:

- a salvagarda da sustentabilidade de débeda, de modo que garanta unha redución media anual mínima da débeda de 0,5% do PIB mentres o cociente de débeda mantéñase entre o 60% e o 90% do PIB, e de 1% do PIB cando supere o 90%;
- e a salvagarda da resiliencia do déficit, de modo que se alcance un nivel de déficit que proporcione unha marxe común de seguridade (colchón orzamentario) en termos estruturais do 1,5% do PIB, mediante un axuste estrutural anual mínimo de 0,4% do PIB, que se reducirá a 0,25% se o período de axuste esténdese a sete anos.

VI.1.1. Regras fiscais 2025

Para o ano 2025 o Estado no mes de xullo de 2024 aprobou o seu límite de gasto non financeiro aplicando unha regra de gasto do 3,2% (3,3% e 3,4% para os anos 2026 e 2027 respectivamente), e especificando que esta regra de gasto era acorde e compatible coa taxa de crecemento do gasto primario neto que se vai incluír no Plan Fiscal Estrutural.

Polo que dentro do marco de elaboración dos Orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia, a Xunta de Galicia para aprobar o seu límite de gasto non financeiro para o exercicio 2025 utilizou a dita taxa de crecemento do gasto.

E en canto ao obxectivo de estabilidade orzamentaria, como xa se comentou anteriormente, a fixación da regra de gasto no 3,2% para determinar o límite de gasto non financeiro impide poder recorrer ao endebedamento para poder financiar políticas de gasto, de xeito que os maiores recursos derivados do déficit non se poderían gastar sen incumprir a dita regra.

VI.1.2. A Regra de gasto 2025

A regra de gasto á que refire o artigo 12 da Lei 2/2011 do 16 de xuño de disciplina orzamentaria e sostibilidade financeira establece que “a variación do gasto computable do sector público autonómico non poderá superar a taxa de referencia de crecemento do produto interior bruto de medio prazo que informe cada ano o Consello de Política Fiscal e Financeira”.

Cando se aproben cambios normativos que supoñan variacións permanentes da recadación, o nivel de gasto computable resultante da aplicación da regra nos anos nos que se produzan esas variacións de recadación deberá axustarse na contía equivalente.

A lei orgánica de estabilidade orzamentaria LO 2/2012 entende por gasto computable aos efectos previstos no parágrafo anterior, os empregos non financeiros definidos en termos do Sistema Europeo de Contas, agás os intereses da débeda, o gasto non discrecional en prestacións por desemprego, a parte do gasto financiado con fondos finalistas procedentes da Unión Europea ou doutras Administracións públicas e as transferencias ás Comunidades Autónomas e ás Corporacións Locais vencelladas aos sistemas de financiamento.

En primeiro lugar, debe entenderse que cando está a falar de variación do gasto computable da Comunidade Autónoma falamos do gasto do subsector público autonómico en termos de contabilidade nacional. Por tanto, a efectos de calcular a variación do gasto deberán terse en conta as unidades que integran o mesmo. A efectos prácticos, as entidades a considerar son as unidades clasificadas como Administración autonómica no rexistro de entes da IGAE (é dicir, incluíndo os entes instrumentais non recollidos dentro do perímetro de consolidación do orzamento e as entidades integrantes do sistema universitario de Galicia). A regra de gasto calcularase por tanto consolidando eliminando as transferencias dos diferentes suxeitos que integran o sector público administrativo.

A taxa de variación do gasto computable dun exercicio calculase de acordo coa seguinte fórmula:

$$\text{T.V. Gasto computable (\%)} = (\text{Gasto computable ano 2020} / \text{Gasto computable ano 2019}) - 1 \times 100$$

O cálculo do gasto computable de 2024 realízase a partir da estimación da liquidación do orzamento do devandito exercicio.

Para a determinación do gasto computable, partimos dos empregos non financeiros en termos do Sistema Europeo de Contas, sobre o que se realizan unha serie de axustes para poder chegar ao gasto computable, principalmente se desconta o gasto en xuros e o gasto financiado con fondos finalistas da Unión Europea e doutras AAPP.

O seguinte cadro de traballo analiza o cumprimento no ano 2025 da regra de gasto, de xeito que pode comprobarse como a variación do gasto computable cumpre co límite fixado polo Estado en xullo do ano 2024: un 3,2%.

Cadro I. Regra de gasto 2024-2025

CONCEPTOS	2024	2025
	previsión peche	Orzamento
GASTO ORZAMENTARIO NON FINANCIERO	13.193.824	13.938.606
Gasto en Xuros	-233.000	-214.277
Gasto financiado con fondos finalistas doutras AAPP	-2.261.122	-2.421.907
Outros axustes	791.090	558.108
TOTAL GASTO COMPUTABLE	11.490.792	11.860.530
TAXA DE VARIACIÓN SOBRE O EXERCICIO ANTERIOR		3,2%

VI.1.3. O Límite de débeda: a sustentabilidade financeira.

O obxectivo da nova variable de referencia da supervisión fiscal, a senda de gasto neto, é garantir a sostibilidade da débeda pública, de xeito que, como xa se comentou, naqueles Estados membros cuxa débeda pública supere o 60% do PIB ou o déficit público exceda do 3% do PIB a Comisión Europea transmitirá ao Estado en cuestión unha traxec-

toria de referencia do gasto neto que permita garantir que, ao final do período de axuste, a ratio de débeda pública prevista se sitúe ou se manteña nunha senda descendente verosímil ou se manteña en niveis prudentes por debaixo do 60% do PIB, garantindo ademais que o déficit público se reduza e se manteña por debaixo do 3% do PIB.

A dita traxectoria de referencia garantirá que a previsión da ratio débeda pública-PIB diminúa nun importe medio anual mínimo de 1 punto porcentual sempre que a ratio de débeda supere o 90% ou 0,5 puntos cando a ratio se sitúe entre o 60 e o 90% do PIB.

Non obstante, coa finalidade de garantir unha redución máis gradual da débeda pública, o período de axuste pode ampliarse por un máximo de 3 anos se o Estado membro en cuestión se compromete a realizar un conxunto de reformas e investimentos verificables que favorezan o crecemento e a resiliencia, apoien a sostibilidade fiscal, respondan as prioridades comúns da Unión, as recomendacións específicas de cada país, así como as súas prioridades específicas de investimento, sen dar lugar a unha redución do nivel de investimento público financiado a nivel nacional.

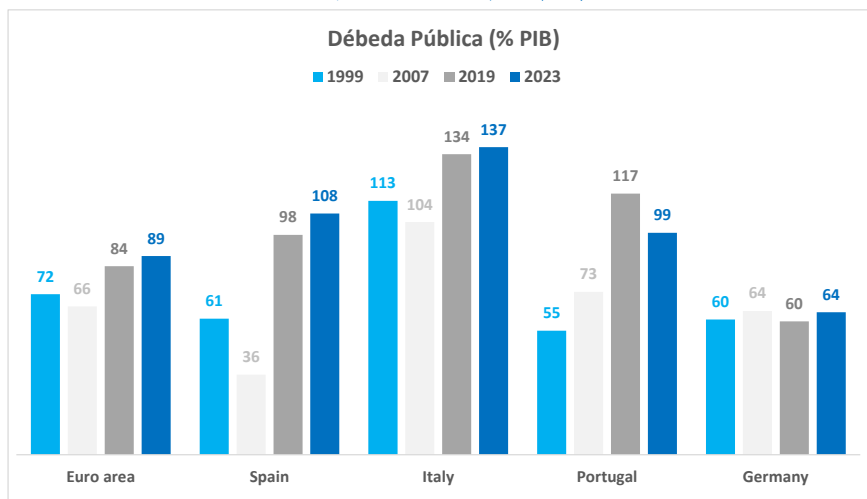
Un dos cadros que segundo as orientacións publicadas pola Comisión Europea dirixidas aos distintos Estados membros sobre os requisitos de información que hai que incluír nos Plan Fiscais Estruturais a medio prazo se refire á evolución da débeda pública durante o período de duración do dito Plan. E no mesmo se distingue a evolución dos distintos compoñentes da débeda pública:

- o saldo primario,
- os axustes stock-fluxo,
- e, en particular, o efecto bola de neve, que a súa vez pode descompoñerse en tres efectos:
 - O efecto dos xuros.
 - O efecto do crecemento real do PIB.
 - E o efecto da inflación.

Xa que a dinámica da evolución da débeda depende da evolución do saldo primario, é dicir, do déficit ou superávit sen ter en conta os xuros, do axuste stock-fluxo, que reflicte a diferenza entre a variable stock (variación da débeda PDE) e a variable fluxo (o déficit público) debido á parte da variación da débeda pública que non afecta ao déficit, entre outros, pola evolución das adquisicións de activos financeiros e de aqueles pasivos que non computan na débeda PDE e, por último, tamén depende do efecto bola de neve, no que os xuros teñen un efecto negativo e o crecemento do PIB real e a inflación teñen un efecto positivo na evolución da débeda.

No seguinte gráfico pode verse a evolución da débeda pública desde a introdución do euro nos seguintes países da UE e no conxunto da zona euro:

Gráfico I. Evolución deuda pública (% PIB) 1999-2023

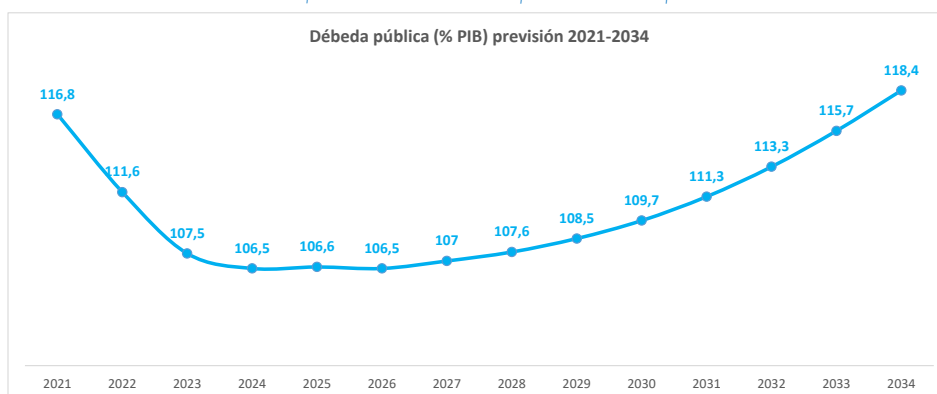


Fonte: Eurostat

Pode observarse neste gráfico o forte impacto que tiveron as dúas grandes crises ocorridas neste tempo (a grande crise financeira e de débeda pública durante os anos 2008-2012 e a crise provocada pola pandemia durante os anos 2020 e 2021), na evolución da débeda pública, de modo que mentres no ano 2007 a ratio débeda-PIB estaba en España no 36% no ano 2023 a dita ratio xa estaba no 108%, é dicir, un incremento de 72 puntos porcentuais. En cambio no conxunto da zona euro o dito incremento foi moito menor, de soamente 23 puntos porcentuais, pasando de 66% a 89% do PIB.

En marzo de 2024 a Comisión Europea publicou o seu informe anual de sostibilidade da débeda pública do ano 2023, no que se contiña a seguinte previsión para a evolución da débeda pública do Reino de España para a próxima década:

Gráfico II. Previsión evolución deuda pública 2021-2034 España

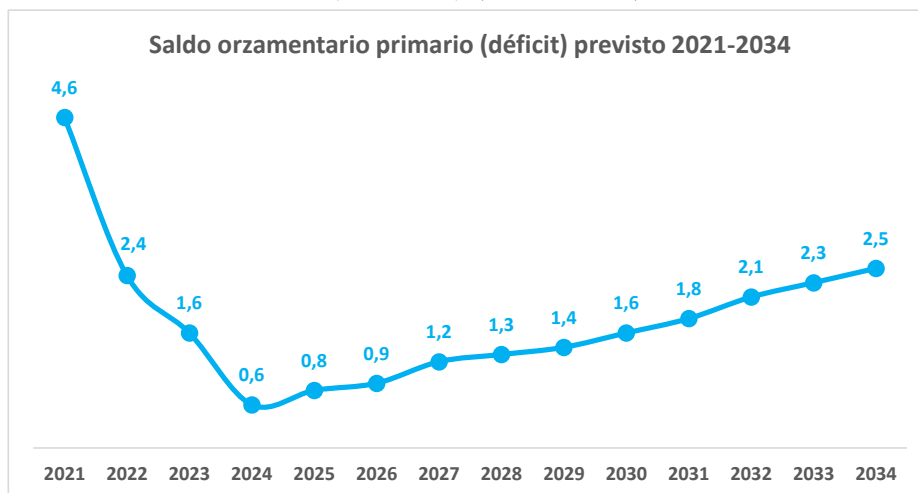


Fonte: Comisión europea. Informe 2023 sostibilidade débeda pública.

De modo que a Comisión Europea espera que nos próximos 10 anos a ratio débeda-PIB se incremente de forma continuada ata chegar a unha ratio de 118,4%, case 12 puntos

porcentuais máis. Este incremento débese fundamentalmente á evolución prevista para o saldo orzamentario primario:

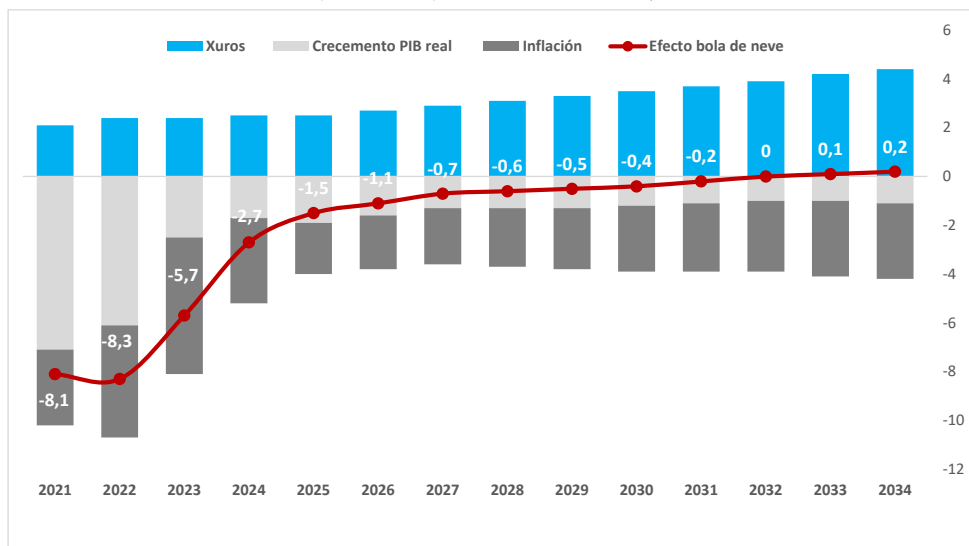
Gráfico III. Previsión déficit primario 2021-2034 España



Fonte: Comisión europea. Informe 2023 sostibilidade débeda pública

E en canto ao efecto bola de neve, mentres nos anos 2021-2026 permitiu reducir moito a ratio débeda-PIB ao ser o seu importe superior ao déficit primario (como consecuencia do forte incremento do PIB, tanto en termos nominais como reais) desde o ano 2027 o seu importe non permite seguir compensando os déficits primarios, de modo que desde ese ano espérase un incremento continuado da ratio débeda -PIB. E ademais, estímase para os anos 2033 e 2034 que o efecto bola de neve incrementa a débeda pública, en vez de reducila, xa que en ditos anos o importe previsto que teremos que pagar en concepto de xuros é superior ao incremento do PIB nominal.

Gráfico IV. Previsión efecto bola de neve 2021-2034 España



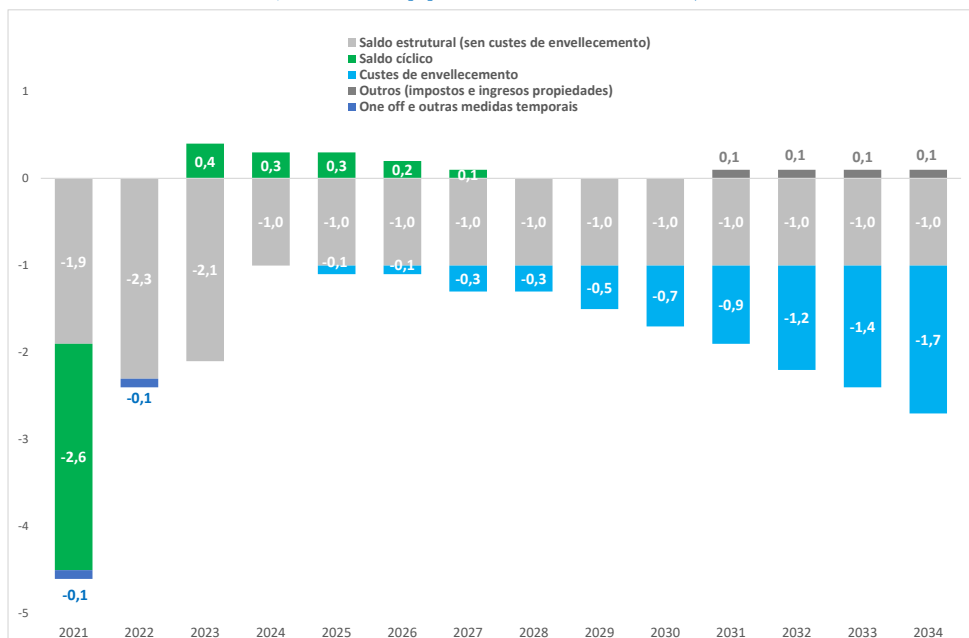
Fonte: Comisión europea. Informe 2023 sostibilidade débeda pública

Por outra parte, en canto ao saldo orzamentario primario a Comisión Europea distingue tamén entre:

- Saldo cíclico
- Saldo estrutural antes de custes de envellecemento
- Custes de envellecemento
- E outros (impostos e ingresos de propiedades).

A continuación pode verse a desagregación prevista pola Comisión para o saldo orzamentario do Reino de España para a vindeira década:

Gráfico V. Previsión desagregación saldo orzamentario 2021-2034 España

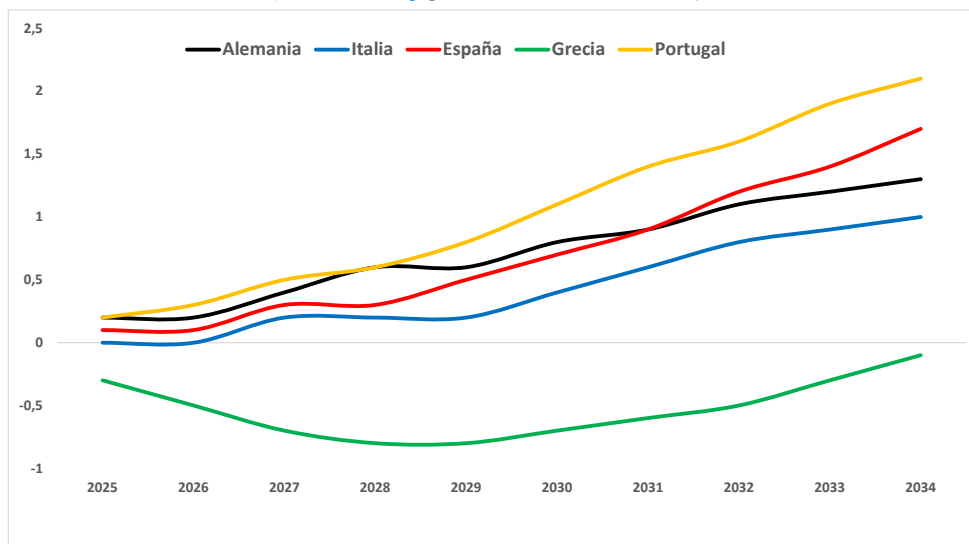


Fonte: Comisión europea. Informe 2023 sostibilidade débeda pública

Pode comprobarse como a totalidade do incremento do déficit primario nos próximos anos débese ao impacto dos custes esperados do envellecemento, de modo que mestres para o ano 2025 se espera un impacto dun 0,1% do PIB, para os seguintes anos estímase un incremento moi forte chegando a unha previsión para o ano 2034 dun 1,7% do PIB.

Por último, no seguinte gráfico compárase a evolución prevista dos custes de envellecemento, en % do PIB, para varios países da UE:

Gráfico VI. Previsión desagregación saldo orzamentario 2021-2034 España



Fonte: Comisión europea. Informe 2023 sostibilidade débeda pública

Pode observarse, como segundo as estimacións da Comisión Europea, para a próxima década os países da península ibérica son nos que máis impacto vai ter o custe do envellecemento sobre as súas finanzas públicas.

A continuación amósase a previsión da evolución da débeda pública de Galicia para os anos 2024-2028, desagregando os distintos compoñentes que a integran, segundo a información que se debe incluír nos novos Plans Fiscais Estruturais:

Cadro II. Previsión evolución débeda Galicia 2023-2028 (% PIB)

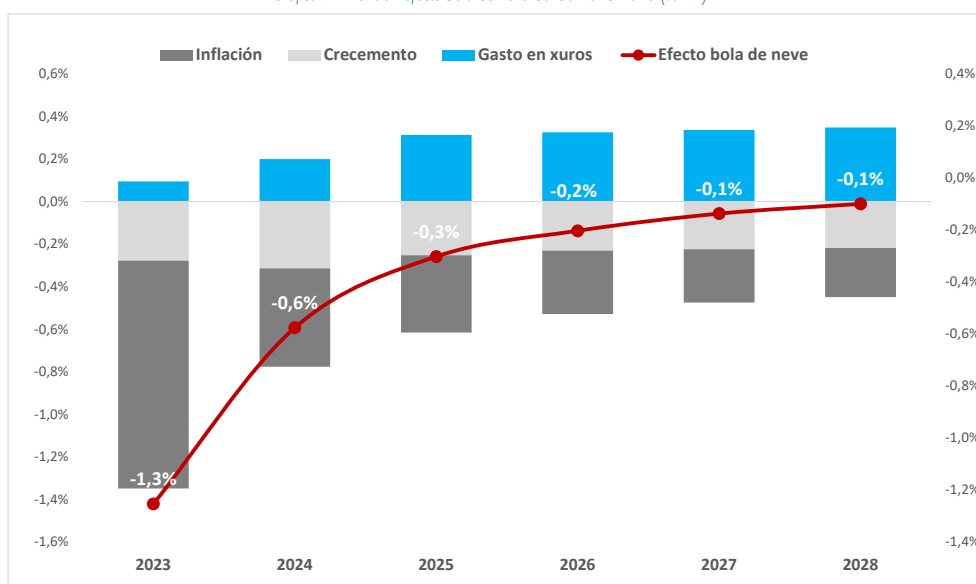
	2023	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Débeda	Millóns €	% PIB	% PIB	% PIB	% PIB	% PIB	% PIB
35 Débeda bruta (IV T 2023)	12.170,0	15,7%	14,6%	14,1%	13,7%	13,3%	12,9%
36 Variación da débeda bruta		-1,1%	-1,1%	-0,5%	-0,4%	-0,4%	-0,4%
38 Saldo primario (= -32)		0,0%	-0,2%	-0,3%	-0,3%	-0,3%	-0,5%
39 Efecto bola de neve		-1,3%	-0,6%	-0,3%	-0,2%	-0,1%	-0,1%
40 Gasto en xuros (=14)		0,1%	0,2%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
41 Crecemento		-0,3%	-0,3%	-0,3%	-0,2%	-0,2%	-0,2%
42 Inflación		-1,1%	-0,5%	-0,4%	-0,3%	-0,3%	-0,2%
43 Axuste stock-fluxo (=36-38-39)		0,1%	-0,3%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
44 p.m Tipo de interés implícito da débeda (=14/DEUDA(t-1))	0,9%						

A dinámica da débeda pública de Galicia amosa unha evolución descendente de conformidade coas novas esixencias da UE e espérase que se manteña en niveis prudentes, permitindo chegar ao 12,9% no ano 2028, polo que se cumpriría no dito ano co obxectivo do 13% do PIB establecido no artigo 13 da Lei Orgánica 2/2012, de 27 de abril, de Estabilidade Orzamentaria e Sustentabilidade Financeira que establece que:

“O límite de débeda pública de cada unha das Comunidades Autónomas non poderá superar o 13 por cento de seu Produto Interior Bruto rexional.”

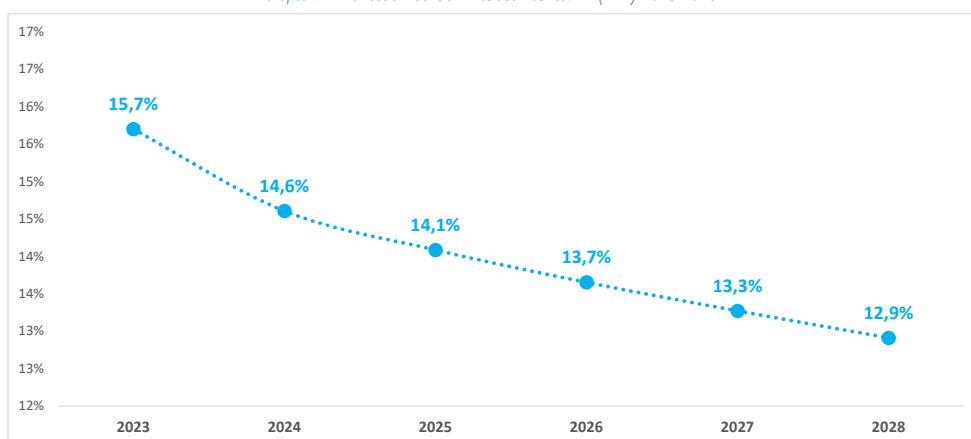
No seguinte gráfico deságregase o efecto bola de neve previsto para este período, de xeito que pode comprobarse como diminuíu moito a ratio débeda-PIB nos anos 2023 e 2024 como consecuencia do crecemento do PIB nominal e como no resto de anos o efecto bola de neve permite que se siga reducindo a dita ratio.

Gráfico VII. Previsión efecto bola de neve Galicia 2023-2028 (% PIB)



E, a continuación, amósase a senda esperada de evolución da débeda pública da Comunidade Autónoma de Galicia para os anos 2023-2028:

Gráfica VIII. Proxección Galicia - Débeda Pública/PIB (PDE) 2023-2028



VI.1.4. A sustentabilidade financeira no curto e no medio prazo: liquidez e solvencia financeira.

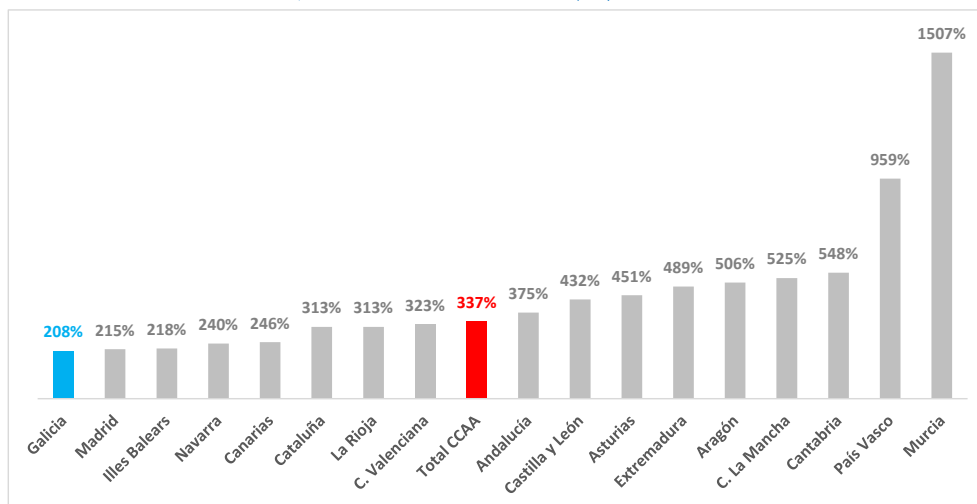
O goberno galego sempre se comprometeu co cumprimento das regras fiscais, levando a cabo un control rigoroso do déficit público e da débeda pública, que permitiron garantir a sustentabilidade da débeda pública no curto e medio prazo. A liquidez e a solvencia son dous principios moi interiorizados na xestión da facenda galega, non hai que esquecer que fomos a primeira autonomía que estableceu legalmente uns principios reitores encamiñados a garantir a sustentabilidade da débeda mediante a promulgación da Lei 2/2011, de 16 de xuño, de disciplina orzamentaria e sustentabilidade financeira. En efecto, dita norma fundamentouse na necesidade de que a estabilidade orzamentaria constitúe un requisito necesario, pero non suficiente, para garantir a sustentabilidade financeira das administracións públicas, e dando un paso adiante en aspectos esenciais, como era disciplinar a elaboración dos orzamentos xerais co establecemento dun límite de gasto non financeiro autorizado polo Parlamento de Galicia e na que se recollían tres regras de disciplina fiscal que intentaban garantir a sustentabilidade das finanzas públicas a medio prazo.

A primeira, mediante a obriga de financiar calquera incremento de gasto corrente con ingreso corrente e así controlar a evolución do aforo bruto impedindo ao mesmo tempo a aparición de déficits estruturais, a segunda, que a débeda pública autonómica manteña un nivel prudente e unha evolución estable ao longo do ciclo, para conseguir esta última, se limitaba o crecemento do gasto na fase expansiva do ciclo a unha taxa equivalente ao do crecemento do PIB nominal, e a terceira, mediante a obriga de dedicar posibles maiores recadacións conxunturais a reducir a débeda xerada nas fases recesivas do ciclo.

No seu conxunto estas medidas permitiron un control sobre a evolución do déficit e do endebedamento autonómico. Así podemos afirmar que dende o ano 2008 somos a cuarta das comunidades autónomas que menos incrementou a súa ratio Débeda/PIB, cun incremento de só 9,3 puntos fronte a un incremento de 15,5 puntos no conxunto de autonomía.

Sendo ademais a Comunidade Autónoma que menos incrementou a súa débeda no período 2008-2023, en termos absolutos.

Gráfica IX. CCAA incremento Absoluto deuda (PDE) M€ 2008-2023

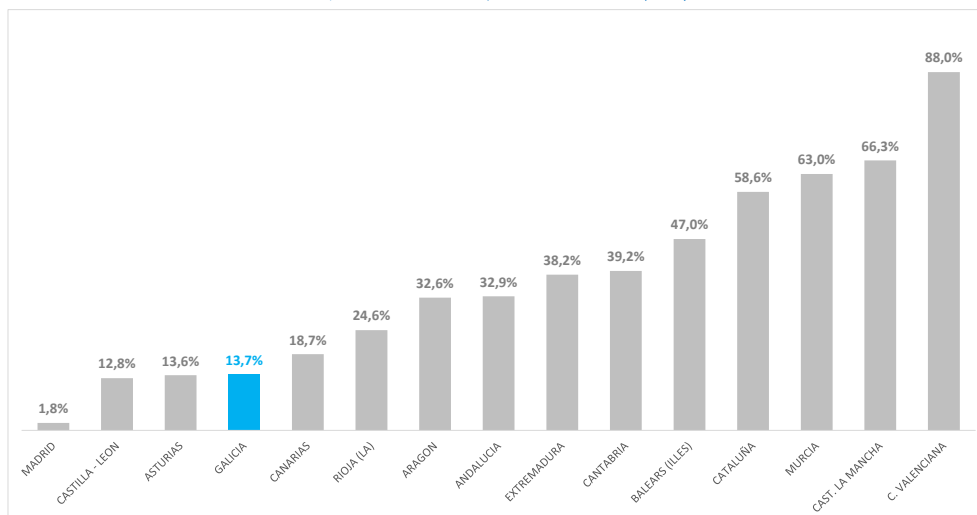


Fonte: Banco de España.

No que respecta a perspectiva da sustentabilidade dende o punto de vista da liquidez, entendida como a capacidade de ter acceso aos mercados e á capacidade de refinanciamento, a Facenda Galega sempre tivo o visto bo dos mercados, neste sentido somos das poucas autonomías que non utilizamos intensivamente os mecanismos de financiación postos a disposición por parte da AGE durante o período 2012-2024 ante os problemas de liquidez e solvencia aos que enfrontábanse as facendas autonómicas, xa que podíamos financiar as nosas necesidades de endebedamento nos mercados. No obstante, dadas as condicións favorables de financiamento en termos de xuros, por criterios de oportunidade, determinaron o uso destes mecanismos como fonte de financiamento complementaria.

O volume total de recursos postos a disposición das autonomías no período 2012-2024 a través destes mecanismos ascenden a 455.960,7 millóns de euros dos cales a Facenda Galega soamente utilizou 9.562,4 millóns, o que representa un 2,1% do total e que en termos do PIB rexional equivalen a un 13,7% do mesmo.

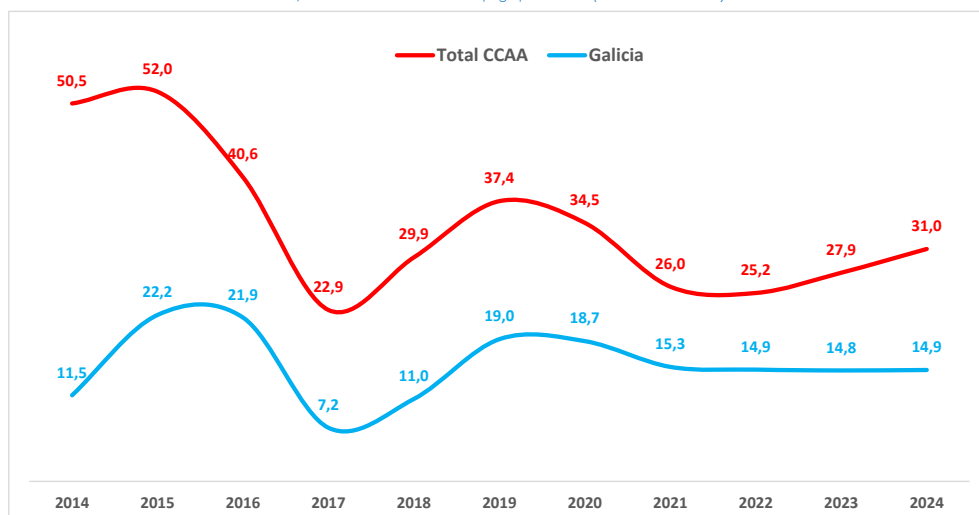
Gráfica X. CCAA Medidas liquidez AGE 2012-2024 (% PIB)



Fonte: Banco de España.

Así mesmo, como indicador indirecto de liquidez da facenda galega pode utilizarse a evolución do período medio de pago aos provedores de xeito que observase que a Facenda Galega sempre estivo pagando as súas obrigas con moita celeridade e por debaixo dos prazos establecidos pola lei de morosidade.

Gráfica XI. CCAA Período medio pago provedores (media de cada ano)



Fonte: IGAE.

No que respecta a perspectiva da sustentabilidade dende o punto de vista da solven- cia, refírese á capacidade de obter superávits primarios o suficientemente grandes como para facer fronte ao servizo da débeda, pero dende unha perspectiva do longo prazo. Así

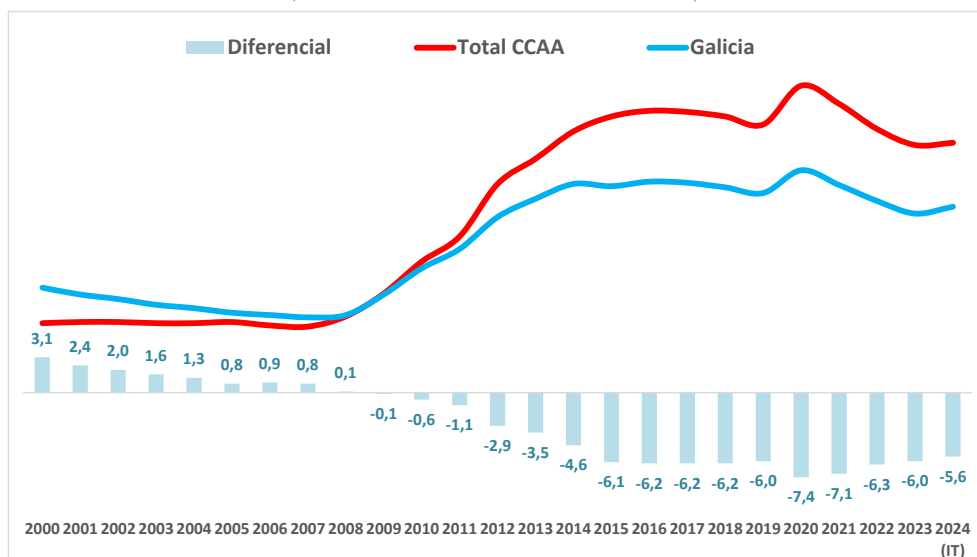
a capacidade de xerar superávits primarios, dependerá en gran medida da capacidade de obter ingresos suficientes para o desempeño das nosas competencias.

En efecto un aspecto esencial para garantir a sustentabilidade financeira desta comunidade o constitúe o sistema de financiamento autonómico. Non hai que esquecer que o sistema de financiamento procura arredor do 80% dos recursos desta comunidade. Polo que a esperada reforma do sistema de financiamento, constitúe un aspecto crucial para garantir a sustentabilidade das finanzas públicas no longo prazo, nun contexto no que as administracións enfróntanse a unhas necesidades crecentes, derivadas dunha poboación cada vez máis avellentada, a importantes cambios económicos e sociais, que determinan un significativo aumento del gasto dedicado os servizos públicos fundamentais que deben facernos reflexionar sobre a sustentabilidade do gasto público, e o impacto que distintos factores, entre os que destaca o avellentamento da poboación, poidan ter sobre os mesmos, polo que se deben adoptar medidas que nos preparen ante os retos aos que nos imos a enfrontar, garantindo unha debida equidade interxeracional. Da súa reforma e evolución dependerá en gran medida a capacidade da Facenda galega para xerar superávits primarios e así garantir a sustentabilidade da débeda dende a perspectiva da solvencia.

VI.1.5. Evolución do endebedamento: posición relativa.

A ratio débeda/PIB da Comunidade Autónoma de Galicia, como pode ollarse no seguinte gráfico, segue a mostrar un diferencial positivo en relación coa ratio media das CCAA que se ven mantendo ao longo da serie histórica de modo que nos últimos 22 anos o dito diferencial mellorou en case 9 puntos porcentuais, pasando Galicia de ter no ano 2000 unha ratio de débeda-PIB superior en máis de 3 puntos a estar 5,6 puntos por debaixo cos últimos datos publicados polo Banco de España (xuño de 2024).

Gráfico XII. Evolución deuda PDE. Ratio deuda/PIB. Banco de España



Fonte: Banco de España.

A necesidade dunha evolución moderada do endebedamento non é un fin en si mesmo, constitúe unha garantía para a sostibilidade das finanzas públicas, xa que permitirá, cando sexa preciso, acudir de xeito temporal aos ingresos financeiros para compensar caídas dos ingresos público en fases recesivas do ciclo.

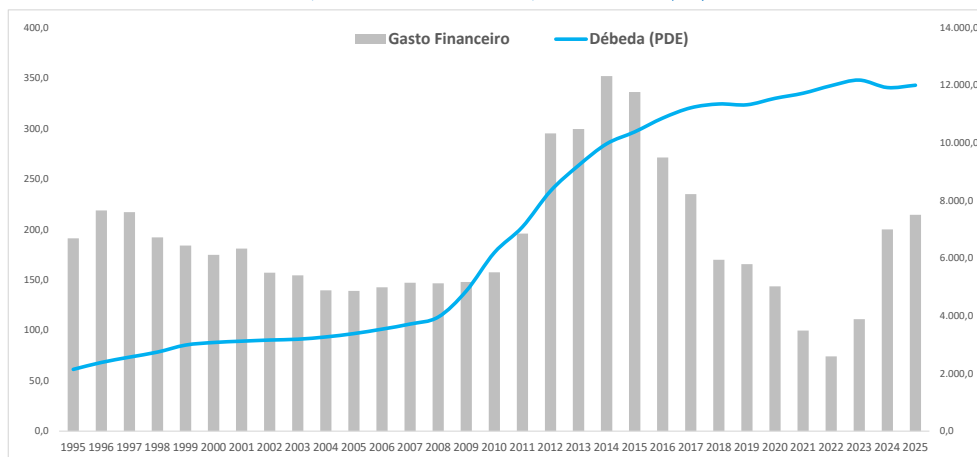
A estes efectos manter unha débeda controlada ata o de agora é unha fortaleza que nos permite soportar menores custes financeiros, pero tamén acudir máis facilmente aos mercados financeiros en caso de ser preciso.

A seguinte gráfica mostra a evolución dos últimos anos do volume de débeda da comunidade autónoma e do custe de mantela, pode verse como o stock de débeda mantívose estable ata o comezo da pandemia, momento no que o endebedamento neto tivo que aumentar co fin apalancar a recuperación; en termos de ratio débeda-PIB o incremento foi moito máis pronunciado como consecuencia da abrupta caída que experimentou o PIB no ano 2020, desde entón a ratio segue unha tendencia a baixa, de modo que cando remate o ano 2025 a ratio reducirase ata o 14,4% do PIB. Acercándonos ata os niveis de débeda previstos na normativa de estabilidade orzamentaria, de modo que no ano 2025 o recurso á débeda soamente se utilizará no importe correspondente ás liquidacións negativas dos anos 2008 e 2009.

Como tamén pode verse na dita gráfica o control do stock combinado cunha axei-tada política de xestión de pasivos aproveitando as favorables condicións de mercado, permitiu xerar importantes aforros de custes en xuros ás finanzas autonómicas, o cal viuse abruptamente interrompido durante o ano 2022 como consecuencias das tensións oco-

ridas nos mercados financeiros, de modo que nos anos 2023, 2024 e 2025 producirase un incremento moi importante dos gastos financeiros.

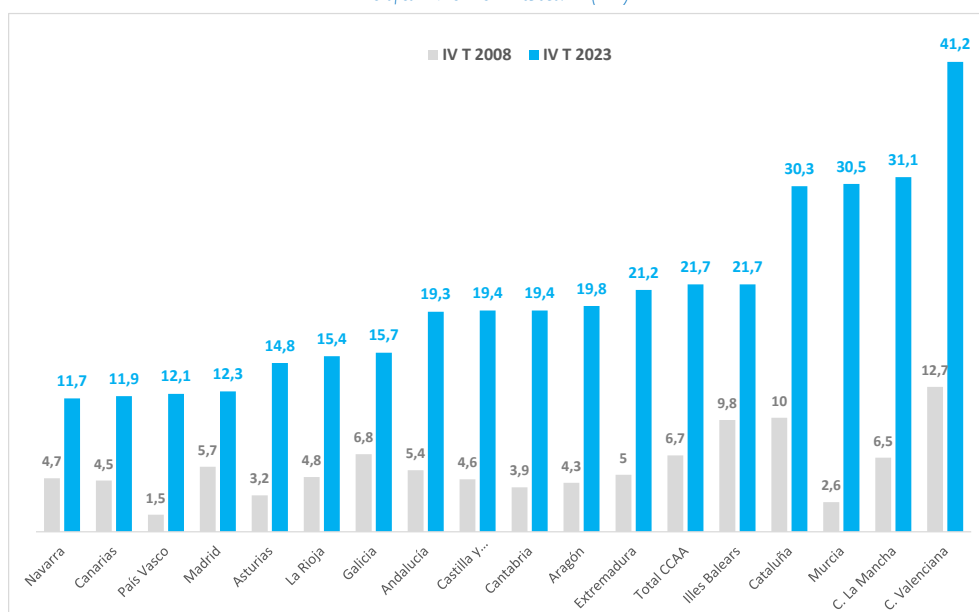
Gráfico XIII. GALICIA. Evolución Gasto financeiro vs Débeda (PDE)



Fonte: Banco de España.

No seguintes gráficos pode observarse a evolución do endebedamento autonómico dende o ano 2008. As comunidades autónomas tiveron comportamentos heteroxéneos no que atinxe a evolución da débeda pública/PIB, que van dende aumentos de 8,9 puntos no caso de Galicia, ata incrementos de máis de 28,5 puntos no caso da Comunidade Valenciana.

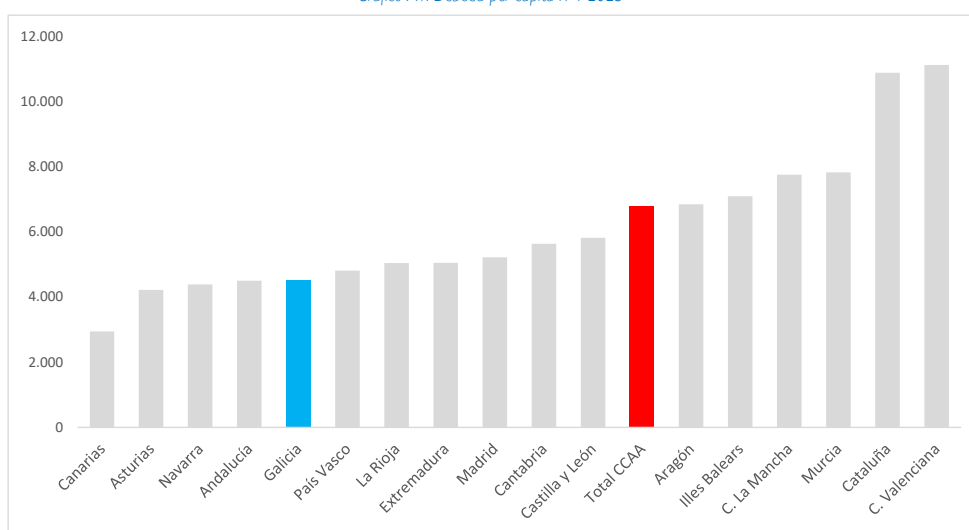
Gráfico XIV. GALICIA. Débeda/PIB (PDE)



Fonte: Banco de España.

Tamén é de interese analizar a débeda per cápita das distintas comunidades autónomas. Desde este punto de vista Galicia amosa a quinta menor débeda per cápita, cun valor case exacto á de Andalucía e moi similar á de Navarra que son cuarta e terceira respectivamente. Pola contra Cataluña e a Comunidade Valenciana teñen una débeda per cápita 2,4 veces superior a de Galicia.

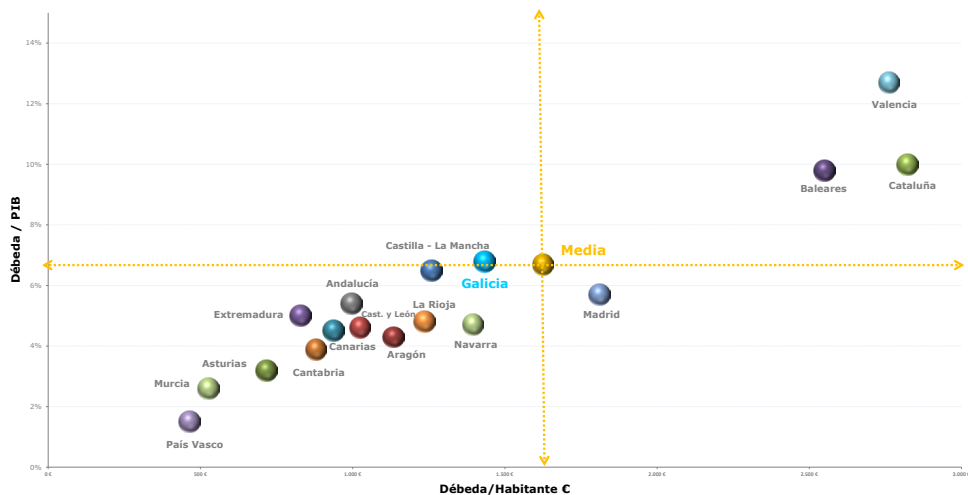
Gráfico XV. Débeda per cápita IV T 2023



Fonte: Banco de España e INE.

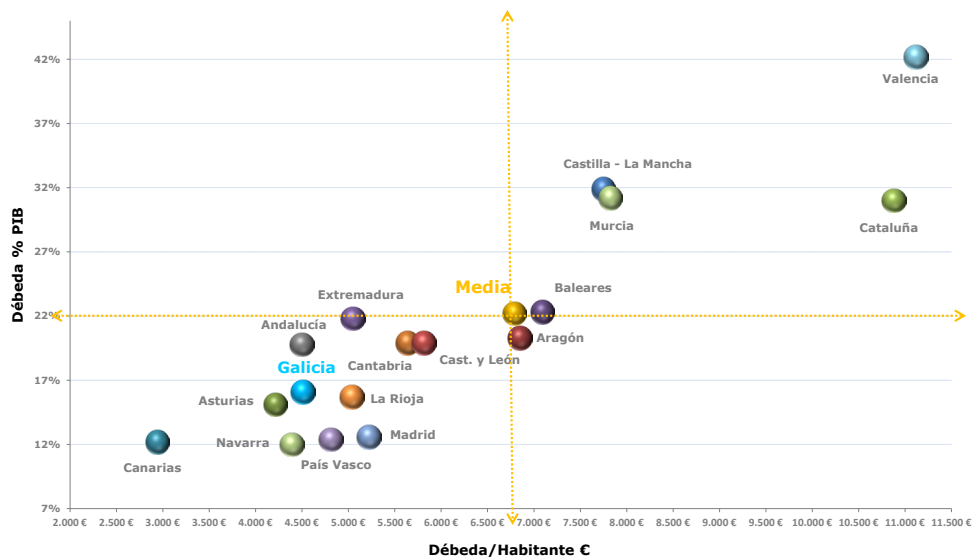
Conxugando ambos criterios, Débeda/PIB e Débeda/habitante se configuran as seguintes gráficas que reflicten a situación das comunidades autónomas atendendo aos ditos criterios tanto no 2008 como no 2022 amosando a mellora significativa da posición da comunidade autónoma de Galicia.

Gráfico XVI. Débeda/PIB e Débeda per cápita 2008



Fonte: Banco de España e INE.

Gráfico XVII. Débeda/PIB e Débeda per cápita 2023



Fonte Banco de España e INE.

Como se manifestou en apartados anteriores deste informe, as políticas fiscais deben ter como obxectivo preservar a sustentabilidade da débeda, polo que é máis necesario que nunca o compromiso con planes fiscais a medio prazo cribles e sostíbeis, establecendo unha folla de ruta no que o control do déficit, na procura de superávits primarios, que permita que a débeda pública amose unha tendencia sustentable.

Así a elaboración dos orzamentos para 2025 enmárcanse dentro dunha estratexia fiscal a medio prazo que contempla a natureza estrutural ou conxuntural de gastos e ingresos.

A conxunción destas actuacións, control do déficit e o impulso do crecemento determinarán a sustentabilidade da nosa débeda pública, garantindo por outra a debida equidade interxeracional non trasladando a xeración futuras problemas do presente.

VI.2. Evolución da situación orzamentaria.

Neste apartado realizamos un breve análise da evolución do orzamento consolidado homoxeneizado da comunidade autónoma nos últimos exercicios.

VI.2.1. Ingresos

Os ingresos non financeiros superan os 14.000 millóns de euros, ata acadar os 14.024 millóns de euros, 346 millóns máis que no orzamento consolidado de 2024.

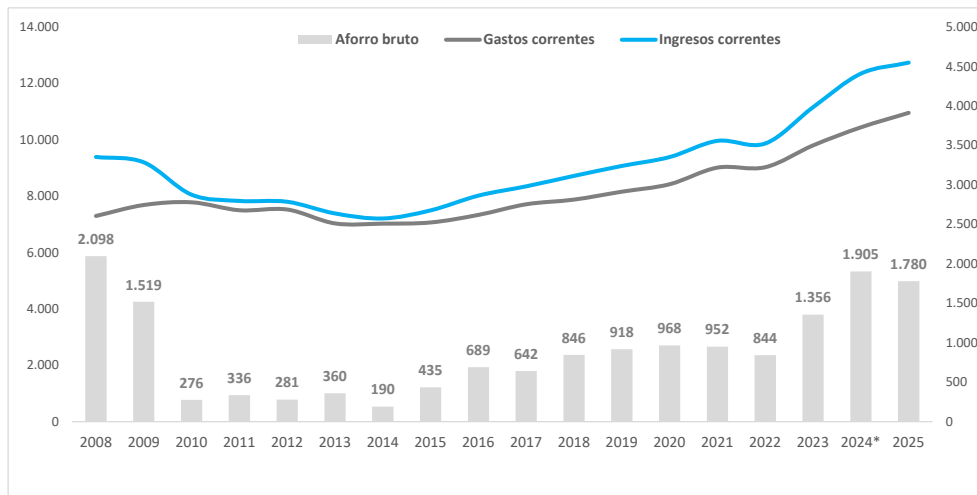
Cadro III. GALICIA. Evolución do orzamento de ingresos consolidado. Datos homoxeneizados

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025
INGRESOS											
I Impostos directos	2.020	2.194	2.335	2.275	2.431	2.616	2.748	2.844	3.356	3.622	4.073
II Impostos indirectos	3.118	3.243	3.324	3.456	3.451	3.638	3.337	3.094	3.819	3.959	3.932
III Taxas, prezos e outros ingresos	177	179	169	169	178	187	172	173	172	176	190
IV Transferencias correntes	2.168	2.394	2.517	2.815	3.008	2.943	3.703	3.738	3.800	4.565	4.512
V Ingresos patrimoniais	19	16	9	8	9	8	7	23	12	27	36
Total operacións correntes	7.501	8.026	8.354	8.724	9.076	9.392	9.967	9.872	11.159	12.350	12.743
VI Alieamento de investimentos reais	10	13	7	11	7	7	5	8	9	9	7
VII Transferencias de capital	517	535	561	559	671	702	1.039	1.380	1.331	1.320	1.275
Total ingresos de capital	527	548	568	570	679	708	1.044	1.388	1.340	1.329	1.282
TOTAL OPERACIÓNS NON FINANCEIRAS	8.028	8.573	8.922	9.294	9.755	10.101	11.011	11.260	12.499	13.679	14.025
VIII Activos financeiros	14	32	30	43	21	29	25	95	82	100	101
IX Pasivos financeiros	1.700	1.657	2.031	1.387	1.768	1.692	2.361	1.763	1.586	1.389	1.615
TOTAL OPERACIÓNS FINANCEIRAS	1.714	1.690	2.061	1.430	1.789	1.721	2.386	1.858	1.668	1.490	1.716
TOTAL ORZAMENTO DE INGRESOS	9.743	10.263	10.982	10.724	11.544	11.822	13.397	13.118	14.167	15.168	15.741

Respecto ao orzamento consolidado do 2024 (axustado cos importes definitivos que se van recibir no ano 2024 procedentes do SFA), os ingresos correntes crecen en 393 millóns de euros debido fundamentalmente ao incremento nun 2,8% dos recursos procedentes do sistema de financiamento autonómico polo efecto combinado do incremento nun 9,6% das entregas a conta e dunha caída da liquidación nun 46,4%.

O gráfico seguinte mostra a evolución do ingreso e do gasto corrente, en relación co aforo bruto. Tanto os ingresos correntes como o aforo bruto son variables claves para reforzar as políticas de gasto e o investimento.

Gráfico XVIII. Evolución ingreso e gasto corrente 2009-2025 en millóns de euros.



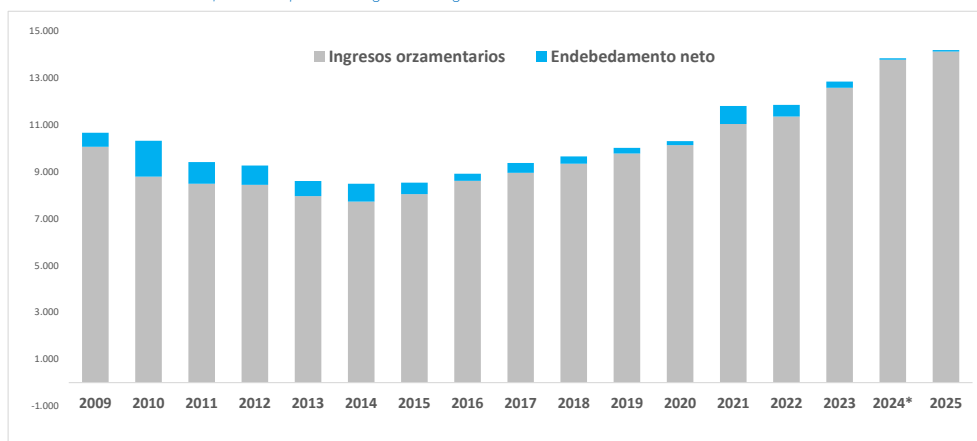
Esta evolución dos ingresos leva o gasto corrente total ata case os 11.000 millóns de euros, o dato máis alto dos orçamentos da comunidade autónoma.

Respecto aos ingresos non financeiros, o orçamento prevé un gran esforzo investidor para seguir dinamizando a economía, cunha previsión para os ingresos de capital no entorno dos 1.300 millóns de euros por cuarto ano consecutivo.

Sumando os ingresos correntes e os ingresos de capital obtemos o total de ingresos non financeiros do orçamento consolidado, a estas contías se engaden os ingresos financeiros (endebedamento e activos financeiros) para pechar o financiamento dos gastos da comunidade autónoma.

De seguido, recollese un cadro ilustrativo coa evolución da capacidade de financiamento de gastos orçamentarios (capítulos I a VIII de gastos), a partires dos ingresos non financeiros e ingresos do capítulo VIII, que chamamos ingresos orçamentarios neste gráfico, a capacidade completase co endebedamento neto de cada período.

Gráfico XIX. Capacidade de gasto total agás amortización débeda. 2009-2025. Millóns de euros



Dentro da senda mostrada as dispoñibilidades para gasto total agás a amortización de débeda acadan os 14.125 millóns de euros no ano 2025, a maior da serie en consonancia de novo co esforzo financeiro que se está a realizar.

VI.2.2. Gastos

O seguinte cadro, relativo ao orzamento consolidado de gastos, recóllese a evolución dende o ano 2015 no que pode apreciarse un crecemento continuado e sostido do gasto non financeiro desde os 8.388 millóns de euros do ano 2015 ata os 13.953,9 millóns do ano 2025, a cifra máis alta da nosa historia.

Cadro III. Galicia. Orzamento consolidado de gastos. Datos homoxeneizados

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025
GASTOS											
I Gastos de Persoal	3.382	3.567	3.681	3.762	3.889	4.031	4.306	4.327	4.594	4.899	5.147
II Gastos en bens correntes e servizos	1.388	1.483	1.634	1.724	1.783	1.840	2.013	1.984	2.145	2.244	2.321
III Gastos financeiros	336	271	235	170	165	143	100	74	111	200	214
IV Transferencias correntes	1.960	2.015	2.161	2.222	2.320	2.411	2.596	2.642	2.953	3.102	3.277
Total operacións correntes	7.066	7.335	7.712	7.878	8.158	8.424	9.015	9.027	9.803	10.444	10.959
V Fondo de Continxencia	125	52	37	39	39	33	45	45	45	313	17
Total fondo de continxencia	125	52	37	39	39	33	45	45	45	313	17
VI Inversións Reais	700	777	841	881	911	929	1.535	1.442	1.575	1.602	1.684
VII Transferencias de Capital	496	593	631	688	741	762	968	1.113	1.197	1.241	1.294
Total operacións de capital	1.196	1.370	1.473	1.570	1.652	1.691	2.503	2.554	2.772	2.843	2.978
TOTAL OPERACIÓNS NON FINANCEIRAS	8.388	8.757	9.222	9.487	9.850	10.149	11.563	11.627	12.620	13.600	13.954
VIII Activos Financeiros	147	153	152	161	164	154	244	220	227	240	232
IX Pasivos Financeiros	1.208	1.353	1.608	1.076	1.531	1.519	1.590	1.270	1.320	1.329	1.555
TOTAL OPERACIÓNS FINANCEIRAS	1.355	1.506	1.761	1.237	1.695	1.673	1.834	1.491	1.547	1.568	1.787
TOTAL ORZAMENTO DE GASTOS	9.743	10.263	10.982	10.724	11.544	11.822	13.397	13.118	14.167	15.168	15.741

No dito cadro móstrase tamén a evolución das diferentes partidas do gasto non financeiro, como pode verse a natureza dos servizos públicos prestados pola comunidade autónoma, (xustiza, educación, sanidade, servizos sociais) implica unha composición do gasto intensa no gasto corrente (persoal, gastos de funcionamento e consumos dos centros). Os capítulos I e II de gasto aumentan co paso do tempo dada a forte rixidez dos mesmos, nas contas do ano 2025 suben en 325,8 millóns respecto do orzamento do ano 2024.

O gasto do capítulo III presenta unha forte baixada entre os anos 2015 e 2022, momento a partir do cal comeza a medrar de xeito importante por mor do forte incremento dos tipos de xuro oficiais.

As transferencias correntes tamén pasan a acadar o nivel mais alto da serie, acadando a cifra de 3.276,9 millóns de euros, motivado polas medidas de apoio as familias e aos sectores estratéxicos, polo desenvolvemento da Lei de Dependencia e o apoio ás políticas de familia e de inclusión tentando garantir un apoio financeiro aos mais vulnerables.

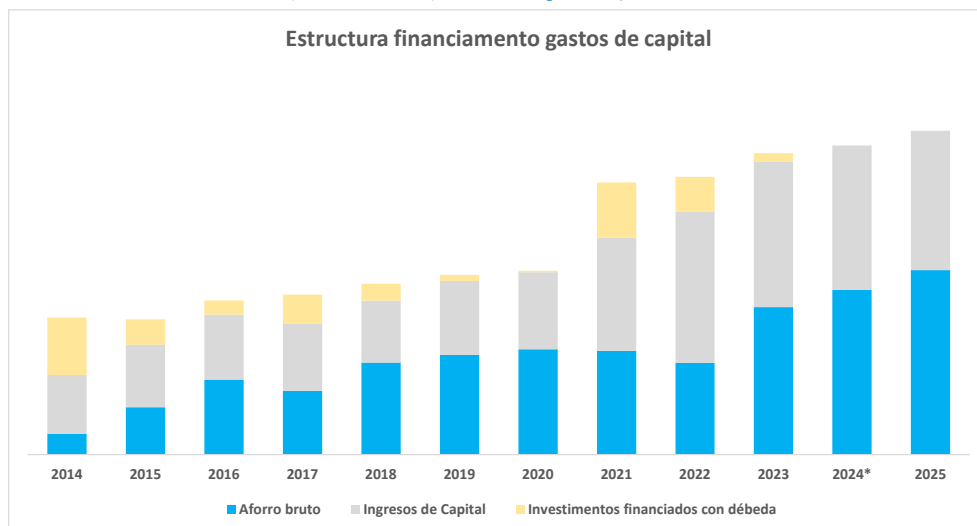
O resultado é que se no ano 2008 o peso do gasto corrente acadaba un 72,4% do gasto non financeiro do orzamento consolidado no 2025 este é do 78,5%.

O gasto en capital supera os 2.978 millóns de euros no ano 2025. Se se ten en conta o total gasto de capital orzamentado no período 2021-2025 este ascende a 13.649 millóns de euros, o que reflicte o esforzo realizado nos últimos anos no impulso das políticas de fomento e dos investimentos produtivos para apoiar a reactivación económica e social.

O resto das partidas do orzamento, veñen condicionadas pola rixidez do gasto corrente, así a capacidade de financiamento de investimentos de capital ven dada pola suma do aforro bruto, os ingresos de capital e a capacidade de endebedamento libre da financiación de activos.

Na seguinte gráfica pódese apreciar o importante esforzo inversor efectuado no período 2021-2025 e a estrutura do seu financiamento. No ano 2025 o financiamento do gasto de capital realízase sen ter que recorrer, por segundo ano consecutivo ao endebedamento, de modo que o 56,9% finánciase con aforro bruto e o 43,1% con ingresos de capital.

Gráfico XX. Evolución do financiamento do gasto de capital 2014-2025



VI.2.3. Evolución do gasto real

De seguido procederase a analizar a evolución das principais magnitudes e saldos orzamentarios da comunidade autónoma partindo dos ingresos e gastos consolidados realizados correspondentes ao período 2008-2023, última conta xeral da comunidade autónoma liquidada.

Compre salientar que todos os datos son os correspondentes á conta xeral da comunidade autónoma, homoxeneizados deducindo as partidas que pasan a ser extraorzamentarias neste período (a participación das corporacións locais nos tributos do estado e o FEAGA).

A distribución por capítulos dos gastos durante o período 2008-2023 é a que segue:

Cadro III. Gastos Consolidados non financeiros (Obrigas Recoñecidas). Datos en millóns de euros

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
GASTOS															
I Gastos de Personal	3.899	3.823	3.725	3.441	3.447	3.451	3.560	3.668	3.749	3.845	4.066	4.278	4.492	4.664	4.920
II Gastos en bens correntes e servizos	1.414	1.357	1.321	1.594	1.541	1.567	1.646	1.650	1.786	1.831	1.864	2.057	2.170	2.143	2.287
III Gastos financeiros	111	122	214	257	302	365	308	270	224	154	158	141	97	73	111
IV Transferencias correntes	2.609	2.559	2.273	2.179	2.059	1.993	1.957	2.019	2.105	2.157	2.242	2.478	2.780	2.651	2.953
Total operacións correntes	8.033	7.861	7.533	7.470	7.349	7.376	7.470	7.606	7.864	7.987	8.330	8.954	9.538	9.531	10.272
V Fondo de Continuidade	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total fondo de continuidade	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VI Inversións Reais	1.758	882	681	660	627	526	750	692	681	682	688	810	860	883	1.210
VII Transferencias de Capital	1.036	780	540	581	488	439	528	350	388	439	506	600	627	548	897
Total operacións de capital	2.794	1.663	1.221	1.241	1.115	965	1.278	1.041	1.069	1.122	1.194	1.409	1.487	1.431	2.107
TOTAL OPERACIÓNS NON FINANCIERAS	10.827	9.524	8.754	8.711	8.465	8.340	8.748	8.648	8.933	9.109	9.524	10.364	11.025	10.962	12.379
VIII Activos Financieros	134	132	113	196	130	168	141	176	127	130	393	159	257	163	165
IX Pasivos Financieros	246	520	420	508	1.026	1.461	1.306	1.334	1.756	1.034	2.710	3.423	1.602	1.438	1.611
TOTAL OPERACIÓNS FINANCIERAS	380	652	532	704	1.155	1.629	1.447	1.510	1.883	1.164	3.103	3.582	1.859	1.601	1.776
TOTAL ORZAMENTO DE GASTOS	10.707	10.175	9.286	9.415	9.620	9.969	10.195	10.158	10.816	10.273	12.628	13.946	12.884	12.562	14.155

En canto aos gastos correntes, a súa execución no 2023 representou o 83% do gasto non financeiro total, case 4 puntos menos que no ano anterior. Esta caída débese ao forte incremento experimentado polos gastos de capital. O gasto financeiro, a pesar do seu aumento debido aos tipos de xuro, destaca o seu mantemento en mínimos cun valor de 111 millóns de euros (o segundo importe máis baixo de toda a serie).

Dende o ano 2008 ata o 2021 o incremento do gasto corrente foi de 2.721 millóns de euros un 36% máis.

En canto aos gastos de capital, a súa execución no 2022 representou o 17% do gasto non financeiro total, o que supón un forte incremento respecto ao ano anterior, xa que o seu importe superou os 2.107 millóns de euros, un 47,3% máis que no ano anterior. De xeito que desde a pandemia (2020-2023) a Xunta de Galicia investiu un importe total de 6.434 millóns de euros.

Cadro IV. Gastos de capital (Obrigas Recoñecidas). Datos en Millóns de euros



No que atinxe ao seu financiamento do gasto de capital o 52,4% procede de fondos propios xerados co aforro corrente, 1.105 millóns de euros (debido ao seu forte incremento experimentado xa que máis que duplicouse respecto ao ano anterior), e un 37,4% dos ingresos de capital e o resto co recurso ao endebedamento.

En canto á composición do financiamento dos investimentos nos últimos 13 anos, pódese apreciar como muda radicalmente e como diminúe de forma continua tanto os fondos finalistas do Estado e o Fondo de Compensación Interterritorial nos PGE, tradicional fonte de financiamento para cohesionar a capacidade de investimento dos diferentes territorios cuxa evolución non deixa de baixar dende a grande crise, en cambio pode verse como o financiamento procedente dos fondos europeos crece de forma moi importante desde a pandemia, pasando do 20,2% no ano 2020 ao 34,2% no ano 2023.

Cadro V. Fontes de financiamento dos investimentos do orzamento consolidado en %

Ratio investimento por fonte	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
% Financiamento FCI/ Inversión Real	9,9%	6,8%	6,6%	7,0%	5,4%	5,1%	4,5%	4,6%	4,3%	2,4%	3,2%	2,3%
% Financiamento Fondos Propios/ Inversión Real	70,5%	68,9%	69,0%	68,7%	70,8%	72,8%	74,8%	73,5%	72,6%	69,3%	58,1%	61,6%
% Financiamento Finalistas do Estado/ Inversión Real	4,3%	2,3%	1,8%	1,9%	2,1%	1,9%	1,0%	1,6%	1,4%	0,8%	0,9%	1,4%
% Financiamento Fondos Europeos/ Inversión Real	15,1%	21,5%	21,8%	22,4%	21,7%	20,1%	19,6%	19,9%	20,2%	26,8%	37,0%	34,2%
% Outras transferencias finalistas/ Inversión Real	0,2%	0,5%	0,7%	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%	0,4%	1,0%	0,7%	0,8%	0,6%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

En canto a evolución do gasto non financeiro total, no ano 2009 o seu importe ascendeu a 10.327 millóns de euros, o que supoñía o máximo histórico ata o dito momento. No ano 2010 prodúcese por primeira vez unha caída do gasto non financeiro da Comunidade Autónoma de Galicia respecto o ano anterior o que se volta a producir nos anos 2011 a 2014. No 2015 comeza unha nova etapa do crecemento do gasto non financeiro consolidado que crece de xeito continuado ata os 11.025 millóns de euros no 2021, superando o máximo alcanzado no ano 2009, a causa dos gastos extraordinarios derivados da crise sanitaria da COVID-19, por último, no ano 2023 prodúcese un incremento moi importante do gasto non financeiro, concretamente dun 12,9% respecto ao ano anterior.

No que atinxe aos ingresos, a súa distribución por capítulos durante o período 2008-2023 amosa unha evolución aínda mellor, tanto en termos absolutos como no seu contido ao basearse nun crecemento sólido do ingreso corrente, tal e como pode apreciarse no seguinte cadro:

Cadro VI. Ingresos Consolidados (Dereitos Recoñecidos). Datos en Millóns de euros

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
INGRESOS															
I Impostos directos	1.737	1.385	2.050	2.020	2.023	1.998	2.089	2.262	2.375	2.385	2.491	2.782	2.732	2.884	3.485
II Impostos indirectos	2.119	1.874	2.690	2.733	2.892	3.141	3.151	3.232	3.304	3.468	3.400	3.406	3.351	3.084	3.757
III Taxas, prezos e outros ingresos	262	248	256	166	180	186	204	177	171	181	197	174	191	198	230
IV Transferencias correntes	5.019	4.364	2.460	2.402	2.290	1.935	2.209	2.375	2.537	2.712	2.762	3.613	4.109	3.826	3.857
V Ingresos patrimoniais	29	19	33	35	41	29	14	19	12	11	12	17	12	23	47
Total operacións correntes	9.165	7.890	7.479	7.346	7.425	7.288	7.668	8.055	8.400	8.757	8.863	9.992	10.395	10.015	11.376
VI Alieamento de investimentos reais	66	22	24	16	17	11	8	8	4	4	16	4	5	5	4
VII Transferencias de capital	760	649	558	464	478	396	644	227	286	445	422	343	428	673	784
Total ingresos de capital	826	671	582	480	495	407	652	235	290	449	438	346	434	677	788
TOTAL OPERACIÓNS NON FINANCIERAS	9.991	8.561	8.060	7.826	7.920	7.695	8.319	8.290	8.690	9.206	9.301	10.339	10.829	10.692	12.165
VIII Activos financeiros	10	7	4	33	26	26	33	35	35	44	50	33	24	18	16
IX Pasivos financeiros	936	1.822	1.255	1.624	1.909	2.221	1.752	1.882	2.218	1.194	2.971	3.645	2.304	2.141	1.799
TOTAL OPERACIÓNS FINANCIERAS	953	1.830	1.259	1.657	1.935	2.247	1.785	1.916	2.253	1.239	3.022	3.679	2.328	2.159	1.815
TOTAL ORZAMENTO DE INGRESOS	10.944	10.391	9.358	9.483	9.855	9.942	10.104	10.206	10.943	10.445	12.303	14.017	13.157	12.851	13.979

Os ingresos correntes acadaron o seu máximo nos anos 2008 e 2009, reducíndose no 2014 respecto ao máximo de 2009 en 1.877 millóns de euros un 20,5% menos. No 2021, supérase o chan acadado no 2014 ata chegar aos 10.395 millóns de euros no ano 2021 (debido en gran parte as transferencias extraordinarias para combater os efectos da pandemia) e no ano 2023 volver a crecer con forza ata chegar aos 11.376 millóns de euros, un 13,6% máis que no ano 2022.

Dende o 2011 esta masa financeira amosaba unha evolución estable en torno aos 7.400 millóns de euros, tras unha baixa anómala no 2014 (que explica a importante liquidación do sistema de financiamento no 2016), aumentan no 2015, e crecen con forza no 2016-2018, e máis modestamente no 2019, de novo debido a unha liquidación anormalmente baixa do SFA, neste caso debida ao efecto non compensado do SII do IVE. Nos anos 2020-2023 os ingresos correntes crecen de xeito moi importante como consecuencias das transferencias extraordinarias debidas á pandemia e polo forte incremento da recadación tributaria dos últimos anos

No que se refire á evolución dos ingresos non financeiros, logo de sufrir o impacto da grande crise no período entre 2010-2014, no que baixan 1.430 millóns de euros, se recuperan no 2020 ata os 10.339 millóns de euros, volvendo a subir con forza no ano 2023 ata os 12.165 millóns de euros.

No que refire ao aforro corrente, ás abruptas caídas de ingresos da grande crise inhabilitaron a capacidade de xerar aforro corrente, chegando este a ser negativo ata en tres ocasións no período de crise, e non sendo ata 2015 que se inicia unha sólida senda de crecemento de xeito que nos anos 2020, 2021 e 2023 o aforro bruto sitúase no entorno dos 1.000 millóns de euros, debido principalmente ao forte incremento dos ingresos correntes.

Finalmente, en canto á evolución do superávit ou déficit non financeiro, no período de referencia pódense extraer as seguintes conclusións: no ano 2007 conseguiuase pechar o exercicio cun superávit non financeiro e os anos seguintes remataron todos con déficit. O máis elevado produciuse no ano 2010 cando ascendeu a 963 millóns de euros.

Despois dun superávit extraordinario no ano 2018, o saldo non financeiro volta a ser lixeiramente deficitario no período 2019-2023, de modo que no ano 2023 pechouse cun déficit orzamentario de -214 millóns de euros.

VI.3. Transparencia

A Lei 2/2011, de 16 de Xuño, de Disciplina Orzamentaria e Sustentabilidade Financeira dispón no seu artigo 19.5, adicado a instrumentación do principio de transparencia, que “Os orzamentos xerais recollerán información sobre a necesidade de financiamento da Comunidade Autónoma, os investimentos reais das empresas públicas en termos de contabilidade nacional, a ratio de gasto público da Comunidade Autónoma en relación co produto interior bruto rexional, o nivel de débeda pública no seguinte exercicio e a evolución das seguintes ratios e magnitudes: ratio débeda/PIB, ratio débeda/ingresos correntes, risco comprometido por avais e compromisos por emprego de fórmulas de pago adiado, tanto xa contratadas como das previstas para o exercicio orzamentario”.

As seguintes ratios elabóranse a partir do dato certo do último exercicio pechado (2023) e das previsións incluídas no presente orzamento para os anos 2024 e 2025. A ratio da débeda PIB dos anos 2018 a 2023 é a publicada polo Banco de España, para calcular a previsión da ratio dos anos 2024 e 2025 aplícase ao dato de PIB de Galicia publicado polo INE as previsións de incremento do PIB nominal incluídas no cadro económico incorporado neste informe.

Cadro VII. Ratios orzamentario-financeiros (en euros e en %)

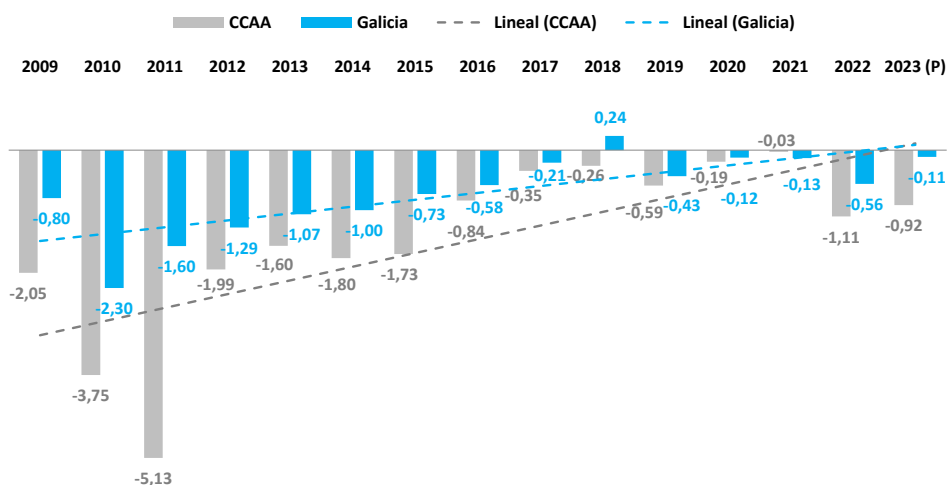
	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025
Necesidade de Financiamento (% PIB)	-0,4%	-0,1%	-0,1%	-0,6%	-0,1%	0,0%	0,0%
Capacidade (+)/ Necesidade (-) de Financiamento (M€)	-281	-73	-87	-400	-88	0	0
Investimentos reais das empresas públicas (M€)	116,8	136,3	193,3	181,7	198,9	143,3	206,6
Ratio Gast o Non Financeiro - PIB rexional	14,8%	17,7%	17,4%	15,7%	16,5%	17,3%	17,0%
Ratio Gast o Total - PIB rexional	19,7%	23,8%	20,4%	18,0%	18,9%	19,3%	19,1%
Ratio Investimento por habitante	255,0	299,7	319,3	328,2	448,7	594,2	620,6
Ratio gasto non financeiro por habitante	3.528,2	3.835,9	4.092,2	4.074,2	4.591,1	5.044,1	5.170,2
Débeda Pública (M€)	11.314,8	11.537,9	11.715,2	11.977	12.170	11.937	12.021
Ratio Débeda - PIB (%)	17,5%	19,5%	18,2%	16,8%	15,7%	14,6%	14,1%
Ratio Débeda - Ingresos Correntes	125,6%	113,7%	110,9%	116,0%	108,7%	96,7%	94,4%
Débeda por Habitante	4.191,4	4.270,4	4.348,2	4.451,6	4.513,8	4.427,2	4.458,6
Risco comprometido por avais (M€)	31,5	30,6	16,1	18,3	6,8	2,8	1,5
Compromisos por emprego de fórmulas de pago adiado (M€)	2.478,7	2.335,1	2.194,1	2.050,6	1.906,3	1.768,8	1.628,8

Fonte: Consellería de Facenda e Administración pública

En canto á necesidade de financiamento no exercicio 2025 espérase, por segundo ano consecutivo, que as contas públicas pechen en equilibrio orzamentario.

A gráfica seguinte compara a senda de consolidación fiscal de Galicia e do total das CCAA, pódese apreciar como os esforzos temperás na contención do déficit permitiron unha senda máis suave no espazo temporal obxecto de análise, o que se traduce en máis estabilidade na dotación das diferentes políticas de gasto a igual esforzo de redución do déficit da media das CCAA, o que xa permitiu rematar antes a senda de consolidación fiscal e xerar máis marxe de manobra fronte a posibles continxencias, como aconteceu durante a pandemia, no que Galicia mantivo unhas finanzas estables sen ter que facer esforzos de consolidación adicionais.

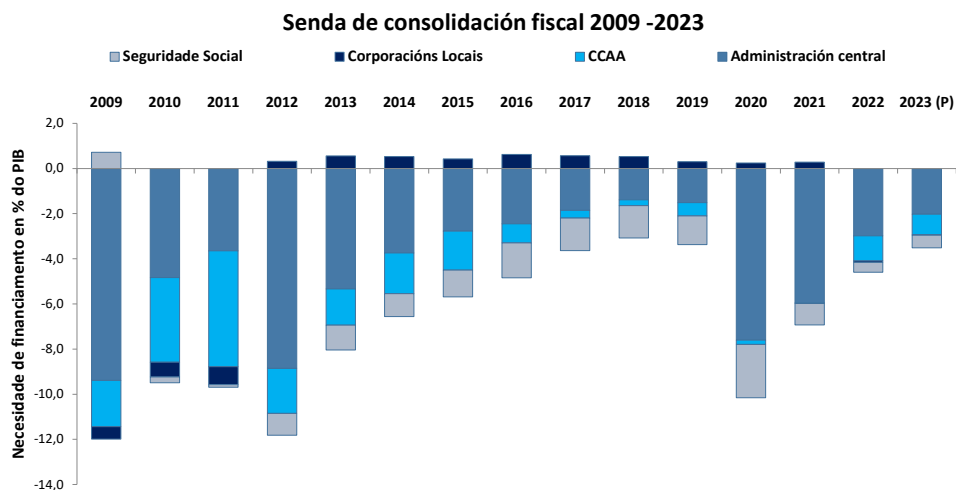
Gráfico XXI. Senda consolidación fiscal 2009-2023



Fonte: IGAE

E no seguinte gráfico analízase a senda de consolidación de todas as administracións, no que pode verse como xurde con forza un novo actor na determinación das necesidades de financiamento do sector público, os fondos da seguridade social, que é a administración pública que sofre un maior deterioro polo desaxuste financeiro do sistema contributivo, esta situación ven condicionando os repartos de obxectivos de déficit entre as diferentes administracións dende o ano 2013, de xeito que desde o ano 2016 ata o ano 2023 o déficit acumulado pola SS ascende a un 10% do PIB mentres o das CCAA a un 4%.

Gráfico XXII. Senda de consolidación fiscal AAPP 2009-2023



Fonte: IGAE

E sen ter en conta que desde o ano 2020 o Estado incrementou nuns 25.000 millóns de euros a transferencia que realiza todos os anos a Seguridade Social, pasando duns 15.000 millóns a 40.000 millóns de euros.

No que atinxe aos investimentos reais das entidades instrumentais da Comunidade Autónoma que non forman parte do orzamento administrativo, no ano 2022 estes investimentos ascenderon a 181,7 millóns, no 2023 creceron ata 198,9 millóns, no 2024 diminuíron ata os 143,3 millóns e para o ano 2025 estímase que volvan aumentar ata os 206,6 millóns de euros.

En canto ás diferentes ratios de gasto; a ratio de gasto público da Comunidade en relación co PIB rexional, mantense no entorno do 19% durante os anos 2023-2025. A ratio relativa ao gasto non financeiro mantense no entorno do 17%, cunha leve diminución desde o 17,3% no ano 2024 ao 17% no ano 2025, debido a que o incremento esperado para o PIB: un 4,4% é superior ao incremento do gasto non financeiro: un 2,5%.

En canto o nivel de Débeda Pública (calculada segundo o Procedemento de Déficit Excesivo), a finais do ano 2023, como se ten sinalado na parte de débeda, acadou o importe de 12.170 millóns de euros e prevese que a finais do ano 2024 sexa de 11.936 millóns, esta diminución en 304 millóns de euros é consecuencia fundamentalmente do rescate das autopistas do Salnés, do Barbanza, de Ourense-Celanova e de Santiago-Brión (que como se verá máis adiante tamén ten impacto nos compromisos pendentes por emprego de formulas de pago adiado), e a previsión para 2025, coherente co orzamento que se presenta, é de que remate o dito ano en 12.021 millóns, o que suporá un incremento da mesma de 84,8 millóns que reflicten que por segundo ano consecutivo a Comunidade Autónoma de Galicia non recorrerá ao endebedamento para financiar as súas políticas de gasto (agás o incremento debido ao importe das liquidación negativas).

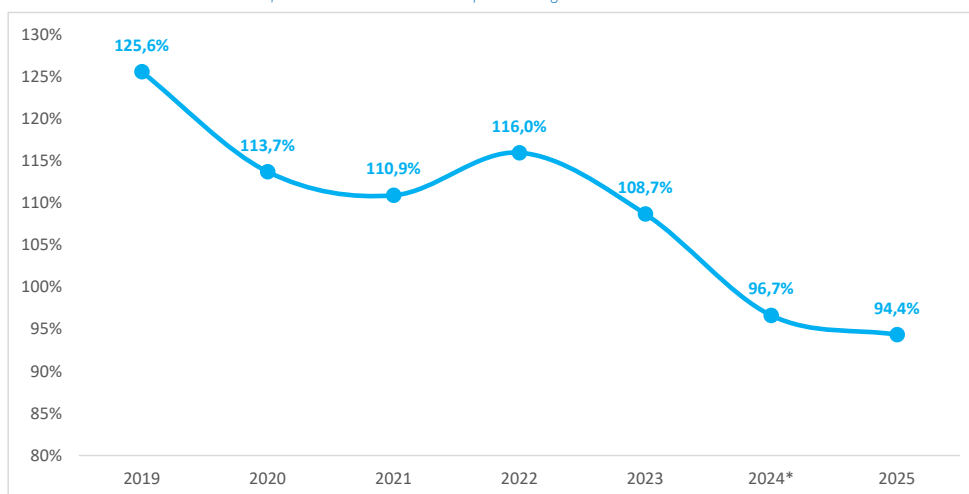
A Lei de Disciplina Orzamentaria esixe información sobre a evolución das seguintes ratios que teñen relación co nivel de débeda pública: a ratio débeda/PIB e a débeda en relación cos ingresos correntes.

En canto a evolución da ratio débeda/PIB, o último dato publicado polo Banco de España correspondente ao segundo semestre do ano 2024, é dun 16,3% e a previsión, dimanante tanto da evolución prevista da débeda pública como do PIB nominal, é que a ratio débeda-PIB se reduza ata o 14,6% a finais do ano 2024 e que peche o ano 2025 no 14,1%.

Respecto a relación entre a débeda e os ingresos correntes, no ano 2024 dita relación prevese que remate nun 96,7%, e no ano 2025 a dita ratio reducirase ata o 94,4% debido a que o endebedamento apenas aumento (un 0,7%) en cambio estímase que os ingresos correntes medren máis, concretamente nun 3,2%. De xeito que nos últimos anos debido ao incremento tan importante dos ingresos correntes, moi superior ao incremento

da débeda pública a dita ratio diminuíu con moita forza, xa que mentres no ano 2014 a ratio era de 135,5% espérase que diminúa ata o 94,4% no ano 2025, é dicir, 41,2 puntos porcentuais menos.

Gráfico XXIII. Senda Ratio Débeda pública vs ingresos correntes 2014-2025



O mantemento dunha senda en parámetros aceptables, de acordo coas rexións máis solventes da nosa contorna, así como o cumprimento dos obxectivos e regras fiscais non son un fin en si mesmo, senón a vía para aumentar a solvencia dos galegos -como mostra a seguinte gráfica que reflicte a menor débeda per cápita dos galegos respecto a outras CCAA e, en última instancia a mellor garantía da sostibilidade dos servizos públicos e de reserva de marxe de manobra no caso de ter que afrontar circunstancias adversas.

De seguido referimos ao risco comprometido por avais, hai que ter en conta o disposto no Texto Refundido da Lei de réxime financeiro e orzamentario de Galicia, en concreto nos seus artigos 40 a 45, respecto do límite máximo de avais que se poderán conceder durante cada ano, remitindo a respectiva Lei de Orzamentos.

Neste sentido a Lei de Orzamentos de Galicia do ano 2025 dispón que o importe máximo dos avais que a Xunta de Galicia poderá conceder durante o dito exercicio será de 30 millóns de euros, de seguido establece que o Instituto Galego de Promoción Económica poderá conceder, durante o ano 2025, avais en canto non se supere en ningún momento o saldo efectivo vixente de 500 millóns de euros e, por último o IGVS tamén pode conceder avais por un importe máximo de 5 millóns de euros, con destino a compra da primeira vivenda para menores de 36 anos ou para a compra de vivenda protexida sen límite de idade, cun límite máximo do 20% por cento do prezo da compravenda.

Dende xuño de 2015, a concesión de avais está suxeita ao principio de prudencia financeira dacordo ao artigo 13 da Lei Orgánica 8/1980, de 22 de setembro, de Financiación de Comunidades Autónomas (LOFCA).

As condicións de prudencia para avais tense desenvolvido por Resolución da Secretaría General Coordinación Autonómica y Local, que fixa un límite do importe total de avais autorizado por cada comunidade autónoma do 1,5% do seu PIB rexional, os límites recollidos na lei de orzamentos recollidos no parágrafo anterior respectan esta limitación.

Para a comunidade autónoma de Galicia este límite sitúase por enriba do límite autorizado na Lei de orzamentos (535 millóns de €) e ao risco vivo por avais estimado a peche de 2024: 2,8 millóns de euros. Para o ano 2025 estímase que as operacións de concesión de novos avais e amortización de vencementos rebaixen substancialmente o risco comprometido por avais polo IGAPE situándose en torno aos 1,5 millóns de euros.

Por último a Lei de Disciplina Orzamentaria establece que os Orzamentos recollerán información dos compromisos por emprego de fórmulas de pago adiado, tanto das xa contratadas como das previstas para o exercicio orzamentario, esta información tamén figura na Memoria I.

No mes de outubro de 2024 a Xunta de Galicia e as concesionarias das autopistas do Salnés, do Barbanza, de Ourense-Celanova e de Santiago-Brión, chegaron a acordo mediante o cal se procederá ao rescate da concesión. Esta operación que se valora nun importe de 297 millóns de euros suporá que a Xunta deixará de pagar, polo canon comprometido ata o final das concesións, un importe de 641,1 millóns de euros, o que supón un aforro para a Xunta de 344,1 millóns de euros nos orzamentos dos vindeiros anos.

A táboa seguinte mostra que, tras a realización do rescate, os importes pendentes por compromisos derivados das colaboracións público-privadas a partir do 2025 serán de 1.127,7 millóns de euros:

Cadro VIII. Compromisos de pago futuros en cpp e concesións de obra pública

Contratos celebrados colaboración público-privada e concesión de obra pública (miles euros)			
PROXECTOS	ADMINISTRACIÓN XERAL	SERGAS	
	Autovía Costa da Morte	Conc Obra Púb Novo Hospital de Vigo	
IMPORTE DA INVERSIÓN DE ADXUDICACIÓN	199.413	315.228	
COMPROMISOS DE PAGO ANUAIS			
ANO	Investimento	Canons	Investimento
2025	27.452	26.563	38.945
2026	28.138	26.650	38.848
2027	28.842	31.230	33.811
2028	29.563	31.333	33.697
2029	30.302	29.235	36.005
2030	31.059	29.332	35.898
2031	31.836	29.429	35.792
2032	32.632	29.526	35.684
2033	33.448	24.596	41.108
2034	34.284	23.582	42.223
2035	35.141	17.309	30.884
2036	36.019		
2037	36.920		
2038	10.368		
2039			
2040			
Total	426.003	298.784	402.895

No caso de non ter realizado o rescate destas autopistas os compromisos que estaban pendentes de pagamento coas concesionarias e o que se detalla no seguinte cadro

Cadro IX. Compromisos de pago futuros en cpp e concesións de obra pública (sen rescate)

Contratos celebrados colaboración público-privada e concesión de obra pública (miles euros)							
PROXECTOS	ADMINISTRACIÓN XERAL					SERGAS	
	AG-56 Santiago-Brión - As Galanas(N-550)-Pardiñas (AG-56)	Vía rápida VRG-4.1 O Salnés	Vía Rápida do Barbanza. VRG-1.1	A52 - Fronteira Portuguesa. VAC A-52 Celanova	Autovía Costa da Morte	Conc Obra Púb Novo Hospital de Vigo	
IMPORTE DA INVERSIÓN DE ADXUDICACIÓN	103.340	43.960	93.830	95.920	199.413	315.228	
COMPROMISOS DE PAGO ANUAIS							
ANO	Investimento	Investimento	Investimento	Investimento	Investimento	Canons	Investimento
2025	15.543	7.456	13.183	10.918	27.452	26.563	38.945
2026	16.126	7.747	13.855	11.165	28.138	26.650	38.848
2027	16.777	8.045	14.551	11.409	28.842	31.230	33.811
2028	17.452	8.383	15.299	11.685	29.563	31.333	33.697
2029	18.206	8.683	16.072	11.892	30.302	29.235	36.005
2030	18.885	9.025	16.899	12.112	31.059	29.332	35.898
2031	19.643	9.375	17.756	12.331	31.836	29.429	35.792
2032	20.430	9.760	18.638	12.585	32.632	29.526	35.684
2033	21.313	10.110	19.584	6.707	33.448	24.596	41.108
2034	21.959	10.497	20.560	6.826	34.284	23.582	42.223
2035	15.987	7.708	21.600	6.941	35.141	17.309	30.884
2036			8.213	7.080	36.019		
2037				7.182	36.920		
2038				7.303	10.368		
2039				7.429			
2040				2.256			
Total	202.321	96.791	196.209	145.821	426.003	298.784	402.895

No ano 2025 non está previsto dispor de máis gasto a través destas fórmulas de pago adiado, polo que o importe comprometido ao final do devandito ano será de 1.034,7 millóns de euros.

Cadro X. ANEXO: Investimentos reais das empresas públicas. Miles de €

	ENTIDADES	INVERSIÓN REAIS 2025 (Miles de euros)
406	Portos de Galicia	14.604
412	Augas de Galicia	92.865
109	Axencia de Protección da Legalidade Urbanística	1.163
502	Consortio Galego de Servizos de Igualdade e Benestar	300
512	Axencia para a Calidade do Sistema Universitario de Galicia	16
515	Consortio extensión universitaria e divulgación ambiental	23
516	Consortio de abastecemento de auga en Cervo e Buerela	0
517	Consortio Casco Vello de Vigo	1.634
519	Consortio Local dos Peares	2
413	Fundación Instituto Galego de Oftalmoloxía	0
415	Fundación Pública Cidade da Cultura de Galicia	4.250
417	Fundación Pública Urgencias Sanitarias de Galicia 061	0
418	Instituto Galego de Medicina Xenómica	1.723
604	Fundación Galicia Europa	5
606	Fundación Galega para a Tutela de Persoas Adultas	4
607	Fundación Semana Verde de Galicia	0
608	Fundación Pública Artesanía de Galicia	2
609	Fundación Centro Tecnolóxico de Supercomputación de Galicia	48.614
610	Fundación Exposicións e Congresos de A Estrada	0
611	Fundación Feiras e Exposicións de Lugo	46
612	Fundación Feiras e Exposición de Ourense	21
615	Instituto Feiral de A Coruña	0
616	Instituto Feiral de Vigo	60
650	Fundación Centro Tecnolóxico da Carne	256
652	Fundación Deporte Galego	10
654	Fundación Centro Tecnolóxico do Mar	0
656	Fundación Galega de Formación para o Traballo	3
660	Fundación Camilo José Cela	0
662	Fundación Pública Galega de Investigación Biomédica INIBIC	627
663	Fundación Instituto de Investigación Sanitaria de Santiago de Compostela	1.200
664	Fundación Museo do Mar	0
665	Fundación Biomédica Galicia Sur	850
667	Fundación Centro Tecnolóxico do Granito	0
702	Redes de Telecomunicación Galegas, S.A.	406
706	Sociedade Pública de Investimentos de Galicia	1.520
707	SODIGA Galicia, Sociedade de Capital Risco	0
708	XESGALICIA, Sociedade Xestora de Entidades de Capital Risco, S.A.	25
709	Galicia Calidade, S.A.U.	0
710	Parque Tecnolóxico de Galicia, S.A.	570
713	Sociedade Anónima de Xestión do Plan Xacobeo	0
714	Empresa Pública de Servizos Agrarios Galegos	960
717	Xenética Fontao, S.A.	334
718	Galaria Empresa Pública de Servizos Sanitarios	3.214
719	Sociedade Galega de Medio Ambiente, S.A.	20.840
727	Xestión do solo de Galicia, XESTUR, S.A.	20
729	Corporación Radio Televisión , S.A.	10.450
	TOTAL	206.616